

Gebiedsgerichte Terugkoppeling Alblasserwaard

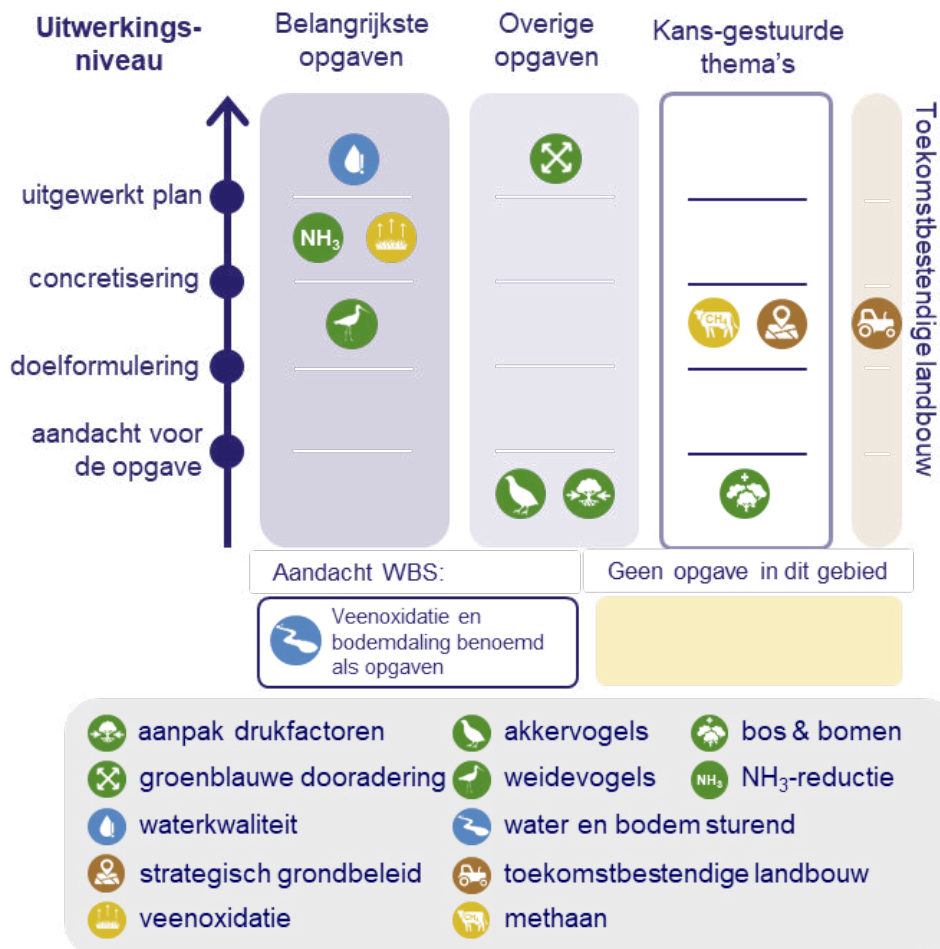
Inleiding

De provincie heeft met veel aandacht de gebiedsplannen van de 16 deelgebieden in Zuid-Holland geanalyseerd. Ze zijn in januari 2026 met waardering door Gedeputeerde Staten vastgesteld voor analyse. Deze gebiedsgerichte terugkoppeling is onderdeel van het Tweede Peilmoment. Per deelgebied staan we stil bij de opbrengsten, sterke punten en verbeteringsuggesties. De terugkoppeling is bedoeld om de deelgebieden de komende maanden verder op weg te helpen samen resultaten te realiseren en de gebiedsplannen te verbeteren. In september 2026 wordt een besluit van Provinciale Staten verwacht over de brede vervolgaanpak van de gebiedsprocessen in het ZH-PLG.

Hierna volgt inzicht in 1) de opbrengst van het gebiedsplan; 2) de sterke punten in het gebiedsplan; 3) verbeteringsuggesties voor het gebiedsplan en 4) een vooruitblik op de korte termijn.

Opbrengst gebiedsplan

Uitwerkingsniveau gebiedsplan

Randvoorwaarden

Het gebiedsplan van Alblasserwaard stelt zowel generieke als specifieke randvoorwaarden bij projectvoorstellen (in werkpakketten) voor verdere uitvoering. In dit document gaan we alleen in op de generieke randvoorwaarden, namelijk:

Economisch perspectief en verdienvermogen:

- Alle boeren moeten op een gelijkwaardige manier kunnen nadenken over hun toekomst. Projectvoorstellen in het eerste pakket – collectieve aanpak natuurvergunningen en emissiereductie stikstof – wordt daarom randvoorwaardelijk gesteld voor het uitvoeren van andere maatregelpakketten.
- Houd rekening met wat boeren al hebben gepresteerd.
- Steun maatregelen ook op de langere termijn om juridische en financiële onzekerheden weg te nemen.

Juridische zekerheid:

- Bied duidelijkheid over criteria voor het goedkeuren van het gebiedsplan.

Beleidsruimte en maatwerk:

- Stikstofruimte moet ten goede komen aan belanghebbenden in het gebied.
- Geef peildata van opgaven zodat gestreefd kan worden naar functiecombinaties. Leg geen emissiereductie doelstellingen of generieke maatregelen zoals functiescheiding en zonerings op.
- Geef voldoende tijd voor de implementatie van maatregelen.
- Bekijk natuur breder dan stikstof alleen.

Governance en proces: monitor, registreer en borg resultaten op bedrijfsniveau.

Samenwerking en draagvlak:

- Bied duidelijkheid over wat andere sectoren bijdragen.
- Plannen vragen vanuit de optiek van betrokken waterschappen om aandacht voor niet alleen waterkwaliteit maar ook onder andere voldoende waterbeschikbaarheid en bergingscapaciteit.

Financiële vraag

Met het gebiedsplan van de Alblasserwaard zijn projectvoorstellen in 6 pakketten ingediend. De financieringsbehoefte is op dit moment €23 mln., waarvan €9,7 mln eerder is toegezegd door de provincie Zuid-Holland. Afhankelijk van het verloop van een pilot is €30,5 mln. nodig voor de volledige uitrol van dit project in de Alblasserwaard. Voor 2 projectvoorstellen is geen volledige financiële inschatting uitgewerkt. Het is nog niet duidelijk wat de totale financiële behoefte is van de Alblasserwaard.

Sterke punten

Allereerst wil de provincie haar waardering voor het gebiedsplan in de Alblasserwaard nog eens herhalen. Met dit gebiedsplan gaat het gebied verder op de al eerder ingeslagen weg om verschillende doelen dichterbij te brengen en resultaten te behalen. Er ligt er een gedragen plan vanuit het gebied zelf. Er wordt een perspectief geschetst tot 2040.

- Er wordt duidelijk commitment ervaren vanuit alle gebiedspartners. Daarbij is er nadrukkelijk de wens om met elkaar regie te voeren op de toekomst van het gebied. Het gebied heeft een sterke initiatieffkracht. Dit komt tot uiting in de behoefte voor een eigen uitvoeringsorganisatie voor en door het gebied.
- Op veel onderdelen worden al goede stappen gezet. Het is van belang dat we oog houden op wat er al gerealiseerd is in het gebied. Het is inzichtelijk dat dit expliciet benoemd wordt in het gebiedsplan.

- Het gebied werkt een duidelijke visie uit en komt met initiatieven die hieraan bij kunnen dragen. Er wordt buiten bestaande kaders gedacht met ideeën als een gebiedscommissie, een landschapsfonds en een collectieve aanpak natuurvergunningen en emissiereductie stikstof.
- De randvoorwaarden worden helder geschetst bij ieder de (pakketten) met projectvoorstellen. Het geeft aan waar hiaten zitten en wat nodig is om aan de slag te gaan met de verschillende projectvoorstellen.
- Het KPI-project waarvan het plan is om in 2026 te starten is mooi integraal door het gebiedsplan heen verweven. Dit draagt op deze manier duidelijk bij aan verschillende opgaven.

Verbetersuggesties

Het gebiedsplan geeft aan dat dit document een 1.0 versie is, die in de tijd wordt geactualiseerd naar een 2.0 en een 3.0. Naast de sterke punten zoals hierboven vermeld, zien wij op onderdelen ruimte voor actualisering. Onderstaande verbetersuggesties kunnen hierbij helpen.

Korte termijn

- Er wordt als randvoorwaarde gesteld dat gestart moet worden met werkpakket 1 voordat gestart kan worden met de andere werkpakketten. Deze randvoorwaarde komt vanuit het uitgangspunt uit de Dertien Spelregels: eerst vergunningen dan de rest. Toch zou de provincie het gebied willen uitdagen om, naast werkpakket 1, ook alvast stappen te zetten op de andere werkpakketten waar dit nog niet wordt gedaan. Als provincie gaan we graag met elkaar het gesprek aan wat verder nodig is om de start te maken met de ander projectvoorstellen. Daarbij merkt de provincie wel op dat tegelijkertijd al stappen worden gezet projecten die betrekking hebben op waterinfiltratiesystemen en groenblauwe dooradering vanuit eerdere financieringsrondes.
- De provincie onderschrijft nut en noodzaak van een juridische toets bij de Raad van State met betrekking tot de juridische houdbaarheid van het eerste pakket met projectvoorstellen en heeft inmiddels het Rijk verzocht die toets te (laten) doen.
- De focus in het gebiedsplan is veelal gericht op optimalisatie en behoud van de bestaande praktijk. Probeer waar dat mogelijk is buiten bestaande bedrijfsconcepten te kleuren. Denk bijvoorbeeld aan de inspiratiekaart van de Groene Cirkels Kaas en Bodemdaling.
- Schenk om te werken aan een toekomstbestendige landbouw meer aandacht aan dierenwelzijn, bodemgezondheid, circulariteit en verdienvermogen. M.b.t. verdienvermogen wordt als perspectief/oplossing alleen mestvergisting en natuurbeheer genoemd. Op natuurbeheer ook alleen in vragende vorm, geen concreet project. Multifunctionele landbouw, korte ketens, alternatieve teelten e.d. worden niet genoemd en er zijn geen activiteiten/projecten daarop voorzien. M.b.t. mestvergisting hebben we twijfels over de bijdrage hiervan aan het verdienvermogen van de 'gewone' boer.
- De collectieve aanpak natuurvergunningen en emissiereductie stikstof is benoemd als prioritair pakket met projectvoorstellen. Verbreed dit naar de benodigde transitie van het agrarisch landschap om als gebied te verduurzamen. Denk hierbij aan te nemen maatregelen zoals voermanagement, maar ook inzet op intensivering voor weidevogelbeheer, doorgaan met de al behaalde GBDA inzet en ander natuurbeheer. Het plan wordt ook sterker door naast optimalisatie d.m.v. voer en management ook in te zetten op verdergaande transitiestappen.

- De koppeling met drukfactoren voor NNN/N2000 ontbreekt ten dele nog. Benoem welke drukfactoren er spelen per N2000 gebied en waarom hier wel of niet op ingezet wordt. Hierbij kan [bijlage 5](#) bij SANE benut worden en als onderdeel van werkpakket 1 Collectieve Aanpak weer verder worden uitgewerkt
- Over het algemeen is er goede aandacht voor de meest urgente Water en Bodem sturend-opgaven.

Middellange termijn

- Het gebiedsplan draagt in algemene zin bij aan het doel toekomstbestendige landbouw. Tegelijkertijd geldt dat ook grotere stappen en verdergaande ambities nodig zijn. Daarnaast is er een gat merkbaar tussen de visie die wordt geschetst in het eerste hoofdstuk en de activiteiten/maatregelen die volgen in het gebiedsplan. dit kan worden verbeterd d.m.v. backcasting waarmee vanuit de visie een transitieplan wordt opgesteld. Door het toekomstbeeld centraal te stellen zal ook de coherentie tussen de pakketten duidelijker worden. Voor de nodige veranderingen zijn naast managementmaatregelen ook zeker investeringsmaatregelen nodig. De nodige investeringen zullen exponentieel toenemen naarmate gebiedspartners dichter naar de gestelde ambitie toewerken. Als het plan verder vanuit een toekomstbeeld redeneert kan meer nadruk worden gelegd op de meer ingrijpende maatregelen waarmee de landbouw en het landschap transitie doormaken om de opgaven te behalen. Dit kan van toegevoegde waarde zijn wanneer een beroep wordt gedaan op benodigde middelen.
- Het doel van 45 kg NH₃/ha is ambitieus en absoluut een stap in de goede richting. Toch is dit nog niet voldoende om aan de doelstellingen te voldoen. Expliciteer de stap naar 40 kg NH₃/ha en formuleer wat nodig is vanuit de overheid om hieraan te kunnen voldoen.
- De projecten gericht op natuur zijn nog niet allemaal concreet genoeg om een bijdrage aan doelbereik te kunnen bepalen. Deze projecten zitten vaak ook in de planvormingsfase. Concretiseer zo mogelijk de projecten op korte termijn en formuleer in hoeverre de projecten bijdragen aan doelbereik.

Hoe verder?

De provincie als gebiedsautoriteit:

- Gaat aan de slag met het verder uitwerken en bestuurlijk vaststellen van richtinggevendende doelen voor gebieden (waar mogelijk/nodig).
- Ontwikkelt haar beleidskaders verder, zoals de Modulaire Herziening van het omgevingsbeleid, het Regionaal Waterprogramma, de Uitvoeringagenda Landbouw, en de SANE-maatregelsporen.
- Biedt ondersteuning aan de gebiedsprocessen met gebiedsmanagers, proceskosten en deelnamevergoedingen. De gebiedsprocessen lopen in ieder geval tot Statenbesluit over de vervolgaanpak in september 2026 door.

De provincie als gebiedspartner:

- Werkt aan het versterken van integraliteit door integraliteit tussen *gebieden* te versterken via gebiedsmanagers en regietafels maatregelen en projecten voor biodiversiteit meer afstemmen. En integraliteit tussen *opgaven* te versterken door gelijksoortige projecten in samenhang op te pakken en waar nodig overkoepelend beleid te maken.

- Werkt aan het versterken en concretiseren van gebiedsplannen door
  - Opvolgen van aanbevelingen uit gebiedsgerichte terugkoppelingen
  - Programmeren selectie van low-regret projectvoorstellen via de Voorjaarsnota 2026 voor behoud van energie en voorgang in gebiedsprocessen.
  - Overige projectvoorstellen te concretiseren en programmeren o.b.v. het geactualiseerde afwegingskader ZH-PLG. Deze programmering wordt november 2026 verwerkt in de begroting 2027.

Daarnaast werkt de provincie aan een vervolgaanpak voor de gebiedsprocessen, aanhakend op en lobbyend richting het nieuwe Rijksbeleid. Voor de vervolgaanpak spreken we ook met gebiedspartners. Het voorstel wordt naar verwachting voor de zomer gedeeld, waarna Provinciale Staten het in Q3 2026 kunnen behandelen.

Tevens gaat de provincie aan de slag met de gestelde randvoorwaarden. We herkennen veel randvoorwaarden vanuit de gebiedsplannen en werken op dit moment al aan een aantal gestelde randvoorwaarden. Tegelijkertijd geldt dat we voor een deel van deze randvoorwaarden nog werk te doen hebben of een besluit moeten nemen. De komende periode gaat de provincie hiermee aan de slag en kijkt welke rol zij hierin kan vervullen.

Wij vragen of het gebied zich met ons inzet voor:

- Blijf doen wat je al deed: benut reeds geplande overleggen voor het opwerken en concretiseren van ingediende en nieuwe projectaanvragen waar nodig.
- Ga samen met de gebiedspartners (inclusief ons) met de verbeter suggesties op de korte termijn aan de slag om het gebiedsplan nog beter aan te laten sluiten bij de opgaven in het landelijk gebied.
- Onderzoek welke maatregelen in samenhang met elkaar binnen het kerngebied Veenweiden kunnen worden opgepakt. Maak daarbij gebruik van elkaars kennis en kunde.